

Η ενότητα δόγματος και ήθους στην καθημερινή ζωή των χριστιανών (Τιτ 3:8-15).

Μιλτιάδης Κωνσταντίνου, Καθηγητής Παλαιάς Διαθήκης, Κοσμήτορας Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

Η Δ΄ Οικουμενική Σύνοδος, που συγκλήθηκε από τον αυτοκράτορα Μαρκιανό και τη σύζυγό του αυγούστα Πουλχερία το 451 μ.Χ. στη Χαλκηδόνα, απέναντι από την Κωνσταντινούπολη, αποτέλεσε ένα κορυφαίο γεγονός στη ζωή της αρχαίας Εκκλησίας, καθώς η σύγκλησή της απόσκοπούσε στην οριστική λύση του χριστολογικού προβλήματος που για περισσότερο από έναν αιώνα συντάρραξε τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Ίσως για αυτόν τον λόγο συγκέντρωσε 650 επισκόπους, τον μεγαλύτερο αριθμό από οποιαδήποτε άλλη σύνοδο. Αφορμή για τη σύγκλησή της υπήρξε η διδασκαλία του αρχιμανδρίτη Ευτυχή, ο οποίος, στην προσπάθειά του να αντικρούσει την περί δύο φύσεων του Χριστού διδασκαλία του πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Νεστορίου, που καταδικάστηκε από την Γ΄ Οικουμενική Σύνοδο το 431 μ.Χ., διατύπωσε την άποψη ότι η θεία φύση του Χριστού απορρόφησε πλήρως την ανθρώπινη. Αν και ο πολιτικός στόχος της συνόδου, η ενότητα της πίστης, δεν επιτεύχθηκε, καθώς ακολούθησε το μεγάλο σχίσμα της Ανατολής με ολέθριες συνέπειες τόσο για την Εκκλησία όσο και για την αυτοκρατορία, η βασική απόφασή της, ανακηρύσσοντας τον Χριστό τέλειο Θεό και τέλειο άνθρωπο «έν δύο φύσεσιν άσυγχύτως, άτρέπτως, άδιαιρέτως, άχωρίστως γνωριζόμενος», αποτελεί

ένα άριστο δείγμα λεπτής θεολογικής διατύπωσης που διατηρεί την ισορροπία ανάμεσα στην δυοφυσιτική και μονοφυσιτική ορολογία.

Φαίνεται, κατά συνέπεια, παράδοξο ότι τα λειτουργικά βιβλικά αναγνώσματα που διαβάζονται στη μνήμη των Πατέρων οι οποίοι διατύπωσαν μια τόσο θεωρητική άποψη αναφέρονται σε κάτι εντελώς πρακτικό, στην ανάγκη επιτέλεσης καλών έργων από την πλευρά των χριστιανών. Είναι, μάλιστα, χαρακτηριστικό ότι στο αποστολικό ανάγνωσμα της γιορτής ο επιστολογράφος προτρέπει τον παραλήπτη της επιστολής να αδιαφορήσει για τους αιρετικούς: «Τον άνθρωπο που ακολουθεί πλανημένες διδασκαλίες, αφού τον συμβουλέψεις μια δυο φορές, άφησέ τον, με τη βεβαιότητα πως αυτός έχει πια διαστραφεί και αμαρτάνει, κατάδικάζοντας έτσι ο ίδιος τον εαυτό του» (Τιτ 3:10-11). Αντίθετα, επιμένει στην επιτέλεση των καλών έργων· η περικοπή αρχίζει με την προτροπή: «... όσοι έχουν πιστέψει στον Θεό να φροντίζουν να πρωτοστατούν σε καλά έργα ...» (Τιτ 3:8) και με την ίδια προτροπή τελειώνει: «Ας μαθαίνουν και οι δικοί μας να πρωτοστατούν σε καλά έργα, για ν' αντιμετωπίζουν τις επείγουσες υλικές ανάγκες, ώστε η ζωή τους να μην είναι άκαρπη» (Τιτ 3:14).

Αυτή η σε πρώτη προσέγγιση τόσο εμφανής αναντιστοιχία περιχομένου της γιορτής και αποστολικού αναγνώσματος, δεν μπορεί να είναι τυχαία, και, επομένως, προκαλεί τον ερμηνευτή να αναζητήσει τον βαθύτερο λόγο της επιλογής του συγκεκριμένου αναγνώσματος για τη συγκεκριμένη γιορτή. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι αιρέσεις οδηγούν σε σχίσματα και αντιπαραθέσεις με συχνά φρικτά αποτελέσματα για τις κοινωνίες. Ο χριστιανικός κόσμος έχει βιώσει απίστευτες σφαγές, πόνους και δάκρυα από τις θρησκευτικές διαμάχες. Και συχνά όσοι θεωρούν ότι εκφράζουν την ορθή θεολογική άποψη επιδιώκουν τον αφανισμό των αντιπάλων τους. Ίσως το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιας πρακτικής είναι η περίπτωση του γνωστού για την ευγλωττία του πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Νεστορίου, ο οποίος μετά τη χειροτονία του απευθύνθηκε στον αυτοκράτορα Θεοδόσιο Β' με την εξής απαίτηση: «Παράδωσέ μου τη γη ξεκαθαρισμένη από τους αιρετικούς και θα σου δώσω ως ανταμοιβή τους ουρανούς. Βοήθησέ με να νικήσω τους αιρετικούς και θα σε βοηθήσω να καταβάλλεις του Πέρσες». Το ότι ο ίδιος ο Νεστόριος λίγα χρόνια αργότερα υπέστη ο ίδιος, θεωρούμενος αιρετικός, όσα προέτρεπε τον αυτοκράτορα να πράξει για τους αντιπάλους του αποδεικνύει ότι

οποιαδήποτε δογματική διατύπωση αποκομμένη από τη ζωή είναι στην πραγματικότητα κενό γράμμα άσχετο με την πίστη, και αυτή ακριβώς είναι η παθογένεια του σύγχρονου φουνταμενταλισμού που απειλεί να αλώσει ένα σημαντικό κομμάτι της Εκκλησίας. Όπως ακριβώς η Εκκλησία δεν είναι μια θρησκευτική έκφραση, έτσι και η Θεολογία δεν είναι στοχασμός πάνω σε κάποιες χριστιανικές απόψεις. Αν η ορθή πίστη δεν εκφράζεται μέσα από συγκεκριμένο τρόπο ζωής, τότε καταντά θρησκευτική εκδήλωση, μέσα από την οποία επιχειρεί κανείς να εξευμενίσει τον Θεό προκειμένου να πετύχει τους δικούς του ατομικούς στόχους, συμπεριλαμβανομένης της εξουδένωσης όσων θεωρεί αντιπάλους του, και όχι προσπάθεια καλλιέργειας πραγματικής σχέσης με τον Θεό

Δεν υπάρχει ασφαλώς αμφιβολία ότι τα καλά έργα δεν σώζουν τον άνθρωπο, είναι όμως αναμφίβολο ότι τα καλά έργα είναι αποτέλεσμα και έκφραση της σωτηρίας. Όταν ο Φίλιππος προσπάθησε να εξηγήσει με επιχειρήματα από τη Γραφή στον φίλο του Ναθαναήλ ότι ο Ιησούς από τη Ναζαρέτ είναι ο αναμενόμενος λυτρωτής, ο συνομιλητής του κατόρθωσε να του ανατρέψει όλα τα επιχειρήματα. Όμως ο Φίλιππος είχε ένα ακόμη ακλόνητο επιχείρημα: «Έλα και δεξ!» είπε στον φίλο του. Και αυτό ακριβώς είναι το κρίσιμο σημείο· πολύ συχνά, πολλοί ορθόδοξοι χριστιανοί, περίφανοι για την ορθοδοξία τους, αδυνατούν να πουν σήμερα αυτήν τη φράση, με αποτέλεσμα να αδυνατούν να καταστούν μάρτυρες οι ίδιοι της σωτηρίας που με τόσο περίτεχνο και καλοδιατυπωμένο τρόπο διακηρύσσουν για τους άλλους. Προφανώς αυτός είναι ο λόγος που στη μνήμη των Πατέρων, οι οποίοι, φωτισμένοι από το Άγιο Πνεύμα, προσπάθησαν με την υψηλή θεολογική σκέψη τους να θέσουν τέρμα στις χριστολογικές έριδες της εποχής τους, η Εκκλησία υπενθυμίζει μέσα από τα βιβλικά αναγνώσματα της γιορτής την ανάγκη για ενότητα ήθους και δόγματος στην καθημερινή ζωή των χριστιανών.

Πηγή : <https://www.pemptousia.gr/>